

Jan Amos Komenský

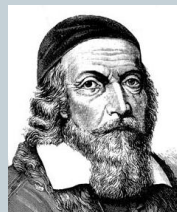

Základní škola a Mateřská škola Sedlnice

PaedDr. Blanka Šťastná, 2011
VY_32_INOVACE_B09_8 - ČJ - Št - 09

Jan Amos Komenský

(28.3.1592 ?? – 15.11.1670 Amsterdam)

-místo narození -
jihovýchodní Morava
(Uherský Brod, Nivnice,
Komňa)

-byl **pedagog (učitel
národů), spisovatel,
biskup Jednoty bratrské**

-nejslavnější český exulant
(vyhnanec, vyhoštěnec)

Kde pobýval...

- 1616 – odešel do Fulneku, kde byl učitelem ve škole a kazatel Jednoty bratrské
- po roce 1621 musí odejít z Fulneku a skrývá se na různých místech v Evropě (po bitvě na Bílé Hoře byla Jednota bratrská zakázána a kazatelé museli opustit vlast jako exulanti)
- polské Lešno, Švédsko, holandský Amsterdam

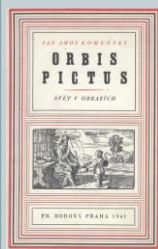
Kde je pochován

-je pohřben v holandském Naardenu

ORBIS PICTUS (Svět v obrazech)

- původně učebnice latiny, později i jiných jazyků

Komenský - pedagog

- Ve svých spisech navrhoval Komenský tuto školskou organizaci:
- **od narození do 6 let** má být dítě vychovááno doma. Obsah výuky stanovil v příručce pro rodiče *Informatorium školy mateřské*
- **od 6 do 12 let** navštěvují děti školu **obecnou**, která by měla být v každém městě i vesnici. Škola je pro chlapce i dívky. Vyučuje se čtení, psaní, počítání, náboženství, realie (učení o přírodě a společnosti), zpěv, ruční práce. Vyučování probíhá dvě hodiny dopoledne a dvě hodiny odpoledne.
- **od 12 do 18** má mládež navštěvovat školu **latinskou**, která by měla být v každém městě. Základem vzdělání je sedmero svobodných učení (gramatika, rétorika, dialektika, aritmetika, geometrie, astronomie a múzika), přírodní vědy, zeměpis, dějepis, matematika a jazyky jako latina a řečtina. Komenský ovšem doporučuje i jiný jazyk, aby se každý dorozuměl se svými sousedy (němčina).
- **od 18 do 24 let** slouží ke vzdělávání **akademie**, která by měla být v každé zemi. Jde o vysokou školu, kde by se studovalo bohosloví, práva nebo medicína.

Hlavní pedagogické názory

- Při výuce samé aplikoval Komenský **tyto zásady**:
- **zásada názornosti** – přímá žáková zkušenost
- **zásada systematickosti a soustavnosti** – učivo by na sebe mělo navazovat, nejen v jednotlivých předmětech, ale i mezi nimi. Je třeba zajistit soustavný vzdělávací režim
- **zásada aktivity** – žáci by měli své poznatky získávat vlastními zkušenostmi, využívat je v praxi
- **zásada trvalosti** – je třeba soustavně učivo opakovat
- **zásada přiměřenosti** – učitel by měl vycházet z věkových a individuálních schopností dětí

Hlavní pedagogické názory

- Klade důraz na **význam kázně**. Odmítá tělesné tresty za neznalost, ale za porušení kázně je v určitých případech připouští.
- Poprvé definoval pojem **školní rok, školní prázdniny a školní týden**. Ve třídách by měli být žáci stejného věku a stejné úrovně znalostí. Pokud je ve třídě větší počet žáků, doporučuje pro učitele pomocníka (ve třídách bývalo 80 až 100 žáků). Každá třída by měla mít svou místnost pro výuku, každý rok by měla mít učebnice, učitelé by měli mít poznámky, jak s učiteli pracovat.
- Po ukončení vzdělávání by měl člověk **cestovat**. Zdůrazňoval ale, že **vzdělávání nikdy nekončí, že je neustálé**.

Informatorium školy mateřské

(rady matkám k výchově dětí před školou)

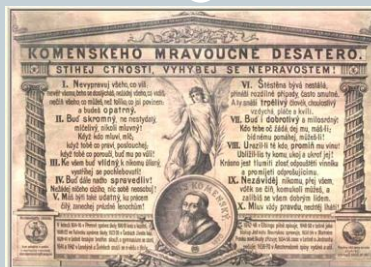
- Kapitola IX : Jak v mravech a ctnostech mládež cvičiti.
  - Komenský prosazuje touto kapitolou, aby se škola změnila v místo potěšení.
  - Komenského 3 hlavní zásady mravního vyučování:
    - rodiče svým příkladným chováním dítěti vtiskávají vzor,
    - včasné poučení a vysvětlují,
    - usměrňují v kázní.
- „Příkladem dobrý a ustavičný potřeby jest mládeži, protože dětem Pán Bůh povahy opíci dal, tj. chtivost jakousi k děláni všeho, co jiné dělají vidí...“
 „Poučování tedy při tom také býti musí, a to včasné a rozsařné. Čas pak jest poučiti něčemu dítěte slovy tehdáž, vedle příkladu jiných chtěje, že v to trefiti neumí...“
 „Kázeň pak někdy má připojena býti proto, aby se příkladové a napominání pozorněji chytali. A ta má 2 stupně: první jest okřiknutí, když se čeho nenáležitěho dítě dopouští; avšak rozumně, ne aby ho zděšil, než předěsil toliko a k šetrnosti probudil. Při čemž může také býti slovy potrestání a zahanbení, a zatím poučení a napomenutí, aby toho nečinil, i s pohružkou. A jestliže se náprava vidí, dobře jest buď hned tu, neb po chvíli, pochváliti zase. Druhý stupeň kázně jest přemstít metličkou neb rukou pleštití pro ten cíl, aby se dítě upamatovalo, zahanbilo a na potom pozornější bylo.“

Didactica magna (Velká didaktika)

- **Didactica** – tj. umění umělého vyučování. Původně byla psána česky, vyšla latinsky. Stanovuje tu obecně platné vyučovací zásady:
  - Učit se musí od mládí.
  - Povinná školní docházka (chytří, hloupí, chudí, bohatí, ...).
  - Názorné vyučování.
  - Nutnost určitého stupně vzdělání, horlivost.
  - Přiměřenost látky k věku.
  - Vše převádět do praxe.
  - Vyučovat od jednoduššího ke složitějšímu.
  - Nutnost stálého opakování.
  - Žák má být současně učitelem.
  - Vyučování má být zábavné.
- Tyto zásady byly skutečně průlomové až revoluční. Bojuje zde proti mechanickému učení, tvrdí, že vzdělání má být zdarma.

Komenský - pedagog

- **Děti dělí podle nadání**:
  - bystré, dělají radost
  - bystré, líné
  - bystré, vzpurné
  - s nedostatkem bystré mysli
  - s nedostatkem bystré mysli, líné
  - s nedostatkem bystré mysli, vzpurné
- **Rodiče a učitel** mají být vhodným příkladem pro dítě a vést jej ke správné životosprávě. Doporučuje vhodnou stravu, střídání práce s odpočinkem, dostatek spánku (8 hodin) a péči o hygienu těla.

Komenský - spisovatel

Labyrint světa a ráj srdce

-alegorický příběh. Vypravěč se ocitá v okrouhlém městě uprostřed nicoty. Průvodci Všeživ Vědušbud a Mámení mu líčí krásy světa, poutník však vidí jen klam, marnost, faleš, bídu a smrt. Chee odtud utéci, ale nemá kam. Východisko ze zmatků tohoto světa nachází v otevření svého srdce, aby do něj mohl vstoupit Ježíš Kristus.

I tady najdete Komenského:

Citace:

- MATUŠKA, Alois. *Moje názory* [online]. 2011, 5.12.2011 [cit. 2011-12-06]. Matričková log. Dostupné z WWW: <http://www.moje-nazory.estranky.cz/fotoalbum/ze-zahranicki-cestovani/1.-a.-komensky-v-naardenu-/>.
- *Atamova záměrka - blog* [online]. 2011 [cit. 2011-12-06]. Jan Amos Komenský. Dostupné z WWW: <http://atamova-zamerka.blog.cz/1008/jan-amos-komensky-cesky-genius-a-smolar>.
- *Turistický portál* [online]. 2011 [cit. 2011-12-06]. Památník J.A.Komenského. Dostupné z WWW: http://www.cerco.cz/turisticky-objekty/6801_pamatnik-j-a-komenskeho-ve-filnicku.
- *Orbis Pictus* [online]. 2011 [cit. 2011-12-06]. Najty zloži. Dostupné z WWW: <http://www.knihyinternetu.cz/foto3/36/00636890.jpeg>.
- *Digitalmediatree.com* [online]. 2011 [cit. 2011-12-06]. Orbis Pictus. Dostupné z WWW: <http://www.digitalmediatree.com/library/image/88/orbis.jpg>. *Gigilbooks* [online]. 2011 [cit. 2011-12-06]. Orbis pictus. Dostupné z WWW: http://www.digilbooks.cz/helper/logo/literatura_cz/80_001_komensky/80_001.jpg.
- *File:Opera didactica.jpg?uselang=cs*. In *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. St. Petersburg (Florida) : Wikipedia Foundation, 2004, last modified on 2011 [cit. 2011-12-06]. Dostupné z WWW: http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Opera_didactica.jpg?uselang=cs.
- Jan Amos KomenskýCSNED. In *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. St. Petersburg (Florida) : Wikipedia Foundation, 2007, last modified on 2011 [cit. 2011-12-06]. Dostupné z WWW: http://cs.wikipedia.org/wiki/Jan_Amos_KomenskýCSNED.

Anotace:

Prezentace je určená k úvodní motivace při seznámení s osobností a dílem J.A.Komenského.